

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum per vnum actum peccati mortalis charitas amittatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

licet charitas in actu non operatur, & motiū peccati mouet, in aliquo particulari opere, sicut etiam Phil. ostendit in 7. Eth. q̄a passio potest vinci sciētia, quamuis sit fortissima, inquantū non est in actu agens, sed in habitu ligato per passionem. Et sicut scientia est fortissima in vniuersali, passio autem in particulari operabili: ita charitas est fortissima circa finem vltimum, & motiū peccati habet fortitudinem in aliquo particulari opere.

Ad xxi. dicendum q̄ Philosophus dicit q̄ bonū vnius virtutis, non cōtrariat bono alterius virtutis: & hoc intendit Philo. dicere in predicamentis & in 2. Eth. sed in naturis bonum contrariat bono virtutis, n. contrarium est quoddam bonum nature. Bonū ergo quod mouet appetitum ad peccādum, contrariat bono diuino, quod est obiectum charitatis, inquantum in eo constituit finis. Sic. n. non est possibile esse nisi vnum finem vltimum: sicut & in regno, in quo non potest esse nisi vnus rex, contrariatur regi qui se regem facit, secundum illud Ioan. 19. omnis qui se regem facit, secundum illud Ioan. 19. omnis qui se regem facit, contradicit Cæsari.

Ad xlii. dicendum, q̄ charitas nō expellit a peccō sicut ab agente, sed sicut a cōtrario. vnde ipsa superuentio peccati est expulsio charitatis, sicut aduētio lucis expulsio est tenebrarum: lux enim expellit tenebras in ipso suo fieri, sed motiū ad peccātū expellit secundum quod præexistit in apprehensione animæ.

Ad xliii. dicendum, q̄ q̄si homo in peccō mortali consistit, hoc quadam deliberatione rōnis agit: quia sine deliberato consensu non est peccātū mortale. Deliberatio autem quidam motus est tempore mensuratus, in cuius temporis vltimo instanti inest peccātū animæ. Sed ante illud vltimum instans, nō est dare proximum in quo charitas inest: quia instantia non se habent consequenter, sed tempus est continuū. Et ideo in toto tēpore precedenti quod terminatur ad vltimum instans, charitas inest animæ, in cuius vltimo instanti post inest peccatum. non ergo est dare vltimum instans, in quo charitas inest: sed vltimum temporis, ut per Phil. patet in 8. Phys.

Ad xv. dicendum, q̄ si Magister intelligat de perfecta charitate, quæ est charitas patriæ, verum est q̄ inamissibilis est rationibus supradictis. Si vero intelligatur de charitate uix, quātumcumque perfecta, non est verum quod sit inamissibilis ex modo inharerētie ipsius ad subiectum: sed ex sola virtute motionis Spiritus sancti. Et sic dicuntur cōfirmati, quicumque fuerunt confirmati in statu viæ.

Ad xvi. dicendum, quod sicut in cognitione cuiuslibet veri cognoscit prima veritas, sicut primū exemplar in imagine uel ueligo: ita etiam in amore cuiuslibet boni amatur summa bonitas. Sed talis amor summæ bonitatis nō sufficit ad rationem charitatis, sed oportet quod diligatur summū bonum, prout est beatitudinis obiectum. Et per hoc etiam patet responsio ad xvi.

Ad xviii. dicendum, q̄ sicut Aug. dicit exponens illud Io. 10. oues meæ uocem meam audiunt, & uocem alienorum non audiunt, est q̄dam uox Christi quam nullus audit, nisi sit ouis eius per prædestinationem, hæc. scilicet uox qui perseverauerit usque in finem, hic saluus erit. Et per hunc modum intelligit, q̄ qui non permanet in sermone Christi, nō est uere discipulus: quia per seuerare ab eo efficaciter nō didicit, potest tamen esse discipulus ad tempus quātum ad temporalem dilectionem Dei & proximi.

Ad xix. dicendum, q̄ quādiū charitas actu do-

minatur in homine, non mouet motu cōtrario sed sequitur homo motū charitatis. Et ideo summum remediū contra peccatum est, ut homo redeat ad cor suum, conuertens illud in Dei dilectione. Sed quando actu homo secundū charitatem nō mouetur, ingeritur quandoq; motus cōtrarius peccati.

Ad xx. dicendum, q̄ corrumpi & generari uel fieri est proprium eius quod habet esse. & hoc est album res subsistēs in suo esse. Accidentia autē & formæ non subsistentes, non dicuntur entia: quia uel habeant esse, sed quia eis aliquid est. Et ideo formæ & corrupti non proprie est accidētū & forma, sed subiectorum: puta cum corpus aliquid sit album hoc est albedinem fieri, sicut aliquid corpus esse album, hoc est albedinem esse. Et eadē ratio est de corruptione. Et ideo corruptibile & incorruptibile non attribuuntur per se accidenti, sed substantiæ. vnde nihil prohibet charitatem uix, & patriæ se eadem numero, quamuis charitas uix sit amissibilis, charitas autem patriæ sit inamissibilis.

Ad xxi. dicendum, q̄ sicut iā dictum est, charitas proprie loquendo nō corrumpitur, sed subiectum desinit participare charitatē: vnde nō proprie est charitas corrumpatur, uel in aliquid, uel in nihil.

Ad xxii. dicendum, quod propter ueritatem subiecti, sicut charitas superueniens peccato delinuit ipsum: ita peccatum superueniens charitati expellit ipsam. contraria enim mutuo se expellunt.

Ad xxiii. dicendum, q̄ si donum potest per uolētiam auferri, uideret uincit donator ad quē pertinet cōseruare donū ei cui dedit: sed si ille cui dedit, uoluntarie abijcit, non p̄ hoc uir donator uincit, ad quem non pertinet cogere hominem ad uirtutem.

Ad xxiiii. dicendum, quod mulier per matrimonium amittit potestatem sui corporis, sed anima per charitatem non amittit potestatem sui actus. vnde ratio non sequitur.

ARTICVLVS XIII.

Utrū per unum actum peccati mortalis charitas amittatur.

DECIMOTERTIO quaeritur, utrum per unum actum peccati mortalis charitas amittatur. Et ut quod dicit Orig. in 1. Periarch. si aliqui societas capere quib; ex his, qui in summo perfectio; gradū perueniunt, non arbitror q̄ ad subitum quis euacuetur decidat, sed paulatim ac per partes eum decedat, necesse est, ita ut fieri possit interdū, ut si breuis quis lapsus acciderit, & cito respiciat, non perire ruere uideatur. Sed ille qui charitatem amittit, peritus ruit, sicut illud Apost. 1. Cor. 13. Si charitas ceciderit, nihil sum. ergo charitas non amittitur per peccatum mortale, quod quandoque subitū est.

¶ 2 Præf. Bern. dicit in lib. De diligendo Deum, quod in Petro qui negauit Christum, non fuit charitas extincta, sed sopita: & tamen quando Christus negauit, peccauit mortaliter. ergo charitas nō amittitur per unum actum peccati mortalis.

¶ 3 Præf. Leo Papa dicit in sermone de passione alloquens Petrū. Vidit in te dñs non fidem uicium non dilectionē auerſam, sed cōſtātiā fuisse turbatū. Abūdauit fletus, ubi nō defecit affectus, & forſetū ritatis lauit uerba fortitudinis. ergo dilectio cōstantis nō desijt in Petro propter actū peccati mortalis.

¶ 4 Præf. Charitas est fortior quā uirtus acq̄ſita. uirtus acq̄ſita nō corrūpitur p̄ unū actum peccati, nec generatur. dicit. n. Philo. 2. Eth. q̄ ex defectu generatur uirtus & corrūpitur, ergo nō ita generatur charitas & corrūpitur, ergo nō amittitur per actū unius peccati mortalis.

Cap. 3. 10. 2.

In postpr. dic. cap. de oppos. a. me. die tom. 1.

In corp. art.

Trac. 45. In Ioan. a me. dio tom. 9.

¶ 5 Præ. Contrarium non expellitur nisi per suū cō
trarium: habitus autē charitatis non opponit actui
peccati: sed habitus non generatur per vñū actum.
ergo charitas nō amittit per vñum actum peccati.
¶ 6 Præ. Sicut fides se habet ad multa credenda, ita
charitas ad multa diligenda ex charitate: sed qui cre
dit contra vñum articulum, non propter hoc amit
tit fidem de alijs articulis. ergo qui peccat contra
vñum diligibile ex charitate, non propter hoc amit
tit charitatem circa alia diligibilia. Et sic charitas
non amittitur per vñum peccatum mortale.

SED CONTRA, est quod dicitur. 1. Ioan. 3. Qui
habuerit substantiam huius mundi, & viderit fratrem
suum necessitatem habentē, & clauerit viscera sua
ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Et sic
videtur quod per peccatum omissionis aliquis cha
ritatem amittat: sed peccatum transgressionis non
est minus quā peccatum omissionis. ergo per
quodcumque peccatum charitas tollitur.

RESPON. Dicendum, qd absq; omni dubio per
quemlibet actum peccati mortalis habitus chari
tatis subtrahitur, non enim dicitur peccatum mor
tale, nisi quia per ipsum homo spiritualiter mori
tur. Quod esse non potest præsentē charitate, quæ est
animæ vita. Similiter etiam per peccatum mortale
fit homo dignus morte æterna, sicut illud Rom. 6.
Suspendia peccati mors. Quicumque autem habet
charitatem, habet meritum vitæ æternæ. Dominus
enim dilectori suo promittit manifestationē suip
sius, in quo vita æterna consistit: vnde necesse est di
cere qd per quemlibet actū peccati mortalis homo
charitatem amittit: manifestum est enim, qd in quo
libet actu mortalis fit aversio ab incommutabili bo
no, cui charitas vnit, cui actus peccati mortalis op
ponitur: sed quia actus non directē contrariatur ha
bitui, sed actui, posset alicui videri quod per actum
peccati mortalis impediret quidam oppositus cha
ritatis actus, ita tamē qd nō tolleretur habitus, sicut
contingit in habitibus acquisitis: non enim aliquis
amittit habitum virtutis gratiæ si cōtra virtutem
gratiæ agat: sed de habitibus charitatis est aliter,
habitus enim charitatis non habet causam in subie
cto, sed totaliter dependet a causā extrinseca. Cha
ritas enim infunditur in cordibus nostris per Spiritu
m sanctum qui datus est nobis, vt dicit ad Rom. 5.
non autem sic Deus causat charitatem in anima, vt
fit causa eius solum quantum ad fieri & non quan
tum ad conseruationem ipsius, sicut edificator est
causa domus solum, quantum ad fieri, vnde eo sub
tracto adhuc remanet domus: sed Deus est causa
charitatis & gratiæ in anima, & quantum ad fieri, &
quantum ad conseruationem, sicut sol est causa lu
minis in aere. Et ideo, sicut statim cessaret lumen in
aere si interponeretur aliquod obstaculum, ita sta
tim cessat habitus charitatis in anima, quādo anima
se auertit a Deo per peccatum: & hoc est qd Aug.
dicit 8. super Gen. ad literam. Non ita Deus opera
tur hominem iustum id est iustificando eum, vt si
abscesserit, maneat in absente, quod fecit: sed potius
sicut aer præsentē lumine non factus est lucidus,
sed fit, sic homo Deo sibi præsentē illuminatur, ab
sente autem continue obtenebratur.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd verbum illud
Origenis sic posset intelligi, qd homo qd est in statu
pfecto non subito pcedit in actū peccati mortalis,
sed per aliquā negligentiam præcedentem: sed quia
ipse subdit, si aliquis breuis lapsus acciderit &c. vñ

melius dicendum, quod ipse intelligit eum pœni
tus euacuare, & decidere qui sic decidit, vt ex ma
litiā peccet, qd nō statim a principio contingit, quia
etiam vt Philosophus dicit in 5. Ethic. non est facile iusto,
vt opus iniustum operetur statim, sicut iniustus fac
cit scilicet ex electione. Amittit ergo charitatē per
vñum actum peccati mortalis: sed adhuc aliqua re
liquiæ de præcedenti perfectione remanent, dum
non habet ex malitiā, quod charitatem amittit.

AD SECUNDUM dicendum, qd charitas amittitur
dupliciter. Vno modo directē. Alio modo indire
ctē. Directē quidē per actualē Dei contēptum, sicut
accidit in illis qui dicūt Deo, Recede a nobis, scien
tiam viarum tuarū nolumus, sicut dicitur Iob. 22.
Alio modo indirectē: sicut nō cogitans de Deo p
pter aliquā passionē timoris, vel cōcupiscētiæ, con
sentit in aliquid quod est cōtra Dei præceptum, &
sic per consequens charitatē amittit. Intendit ergo
Ber. dicere, qd charitas nō fuit extincta in Petro per
modum primū, sed amisit eā per modum secūdū, &
hoc nominat saporem. Et similiter sunt intelligē
da verba Leonis Papæ: qd patet ex hoc qd subiūgit.
Non tardatum est remediū ablutionis, vbi nō fuit
iudiciū voluntatis: magis tñ negatio Petri fuit extor
ta ex terrore, qd ipse negauerit ex iudicio deliberatē
voluntatis. Vnde patet solutio ad tertium.

AD QUARTUM dicendum, qd virtus acquisita habet
causam in subiecto & non totaliter ab extrinseco
sicut charitas, & ideo non est similis ratio.
AD QUINTUM dicendum, qd in contrarijs potest
expelli vñum contrarium, sine hoc quod alterum
adueniat, habitus autem virtutis & vitij sunt con
traria mediata: vnde Philosophus dicit in prædica
mentis, quod inter bonum & malum est medium:
vnde non oportet, quod solum tunc amittat ho
mo habitum vnius virtutis, quando generatur in eo
habitus contrarij vitij.

AD SEXTUM dicendum, qd habitus respicit per se
formale rationē obiecti, magis quā ipsum obie
ctum materialiter. Et ideo si formalis ratio obiecti
tollatur, species habitus non manet. Formalis au
tem ratio obiecti in fide est veritas prima, per do
ctrinam Ecclesiæ manifestata, sicut formalis ratio
scientiæ est medium demōstrationis. Et ideo, sicut
aliquis memorialiter tenens conclusiones Geome
triæ, non habet Geometriæ scientiam, si nō propter
media Geometriæ eis assentiatur, sed habebit con
clusiones illas, tanquam opinatas, ita qui tenet ea
quæ sunt fidei, & non assentit eis propter auctori
tatem catholicæ doctrinæ, non habet habitum fidei.
Qui autem propter doctrinam catholicam alicui as
sentit, omnibus assentit, quæ doctrina catholica ha
bet, alioquin magis credit sibi, quā Ecclesiæ do
ctrinæ. Ex quo patet qd qui desicit in vno articulo
pertinaciter, nō habet fidem de alijs articulis, illam
dico fidem, quæ est habitus infusus: sed oportet qd
teneat ea quæ sunt fidei quasi opinata.

QVÆSTIO VNICA.

DE CORRECTIONE FRATERNA.

In duos articulos diuisa.

- ¶ Primo enim queritur, Vtrum correctio sit in
præcepto.
- ¶ Secundo, Vtrum ordo correctionis fraternæ sit
in præcepto.

Quæst. disp. S. Tho. MM ARTI.

1. Ethic. 2. 6.
& p. tom. 5.

In postpra
dic. de Op
positis. 10. 1.

idem 2. 2. q.
4. art. 3.